

Algemene beschouwingen Perspectiefnota 2022-2025

Eerste woord

*Mijn eerste woord was r a a m
Het hing in de eerste klas
vlak onder het raam
Later zag ik ook d e u r.*

*Je kon naar buiten
dan waren de woorden weg
maar hun beeld zweefde
nog in mijn hoofd.*

*Ik leerde dat de letters
van het woord vrij
konden fladderen
maar deze bleven samen.*

*Tot ik een naam
gaf aan bijna alle
dingen in de klas.
Het raam ging open staan.*

Remco Ekkers

R a a m

Dit is een ontroerend gedicht van schrijver en dichter Remco Ekkers uit Westerkwartier (Zuidhorn). Helaas is hij op 4 juni jl. geleden overleden. Hij werd

geroemd om de kwaliteit van zijn proza en poëzie voor volwassenen en kinderen. Tegelijkertijd was hij bijvoorbeeld ook lid en later voorzitter van de jury van de PC Hooftprijs, de belangrijkste literaire prijs in ons land.

Dit gedicht gaat over leren lezen. Het gaat echter over veel meer: *“Tot ik een naam/gaf aan bijna alle/dingen in de klas.”* Het gaat om dingen een betekenis te geven. Ook gaat om je te leren openen voor de wereld. *“Het raam ging open staan.”*

Sterkte en waardering

Allereerst willen wij wethouder Bert Nederveen en collega-raadslid Cheyenne Knottnerus veel sterkte toewensen en een goed herstel!

Wij willen onze waardering uitspreken voor de inzet van de gemeentelijke organisatie, het college, de griffie en niet te vergeten de inwoners tijdens de coronacrisis. Er werd veel extra werk verzet. Men moest zich -vaak digitaal- een beetje opnieuw uitvinden: complimenten daarvoor!

Ook waardering en steun voor de bijdragen van de sprekers: Bianca Kaatee namens de organisatie Humanitas die voortreffelijk werk verricht; Wim Stevens namens het Platform Toegankelijk Westerkwartier met onder meer zijn terechte pleidooi voor de inclusieagenda, de uitvoering van het VN-verdrag en de uitdaging om de best toegankelijke gemeente te worden; Jori Wolf namens Dorpsbelangen Den Horn over een inspirerend landschapsplan.

Daarnaast hebben Dorpsbelangen en de Dorpscoöperatie Grijpskerk een brief geschreven om de nodige aandacht te vragen voor woningbouw en een nieuwe plek voor het Lauwerscollege, dat écht in Grijpskerk moet blijven.

Voorbij het herstel

De Jaarstukken 2020, Eerste bestuursrapportage en Perspectiefnota 2022-2015 worden ons door het college aangeboden in een tijd waarin wij met veel onzekerheden te maken hebben. Bijvoorbeeld: hoe pakt de coronacrisis uit? Hoe komt het met de herijking van het gemeentefonds en hoe gaat het met de compensatie van de jeugdzorg?

Wij hebben hierbij begrip voor de positie van het college. Intussen zijn er wel wat lessen uit de coronatijd te trekken. Zoals bijvoorbeeld zelfs het World Economic Forum het verwoordde: het blijkt dat wij als mensen de relatie met de natuur hebben verbroken en dat mensen zich in een crisis vrij snel kunnen aanpassen. Laten wij de kans niet missen om nu deze en enkele andere lessen te gebruiken in de plannen voor de toekomst. Het raam mag en móét weer open.

GroenLinks stelt daarom voor het herstelplan -een kernpunt in de Perspectiefnota- te verbreden tot een herstel- en toekomstplan. Wij vragen het college dit **toe te zeggen**. Overigens, misschien zou het “Voorbij gister, open raam”, als titel moeten krijgen ook als eerbewijs aan Remco Ekkers of zo nodig “Opnieuw Westerkwartier”. Het begrip “herstel” geeft aan dat het gaat om een restauratie van de oude situatie. Voor sommigen doet het denken aan het in kerkelijke kringen gebruikte “Hersteld Verband” of anderszins Hersteld.

Lessen Vooruitkijkspiegel

Met de serie avonden Vooruitkijkspiegel heeft de raad enkele invloedrijke opinieliders mee laten denken over de toekomst, vooral van Westerkwartier. Nog veel dank aan de griffie en de burgemeester zelf: door hun inzet werden deze een succes! Het raam werd daardoor open gezet. De Vooruitkijkspiegels gaven ook lessen mee en wel dat: na de coronacrisis de ongelijkheid toegenomen zal zijn; de circulaire samenleving en economie veel kansen op vernieuwing bieden; het gebruik van PFAS grote invloed heeft op mens, milieu en grond; innovatie in de melkveehouderij ook een deel van het stikstofprobleem kan oplossen; Westerkwartier zuinig moet zijn op landschap en ruimte; het terugdringen van overerfbare armoede een vasthoudende aanpak vraagt.

Kortom, behartenswaardige lessen die hun plek dienen te krijgen in verkiezingsprogramma's en gemeentelijk beleid. Het voorbeeld van de Raad van Verbeelding dat de Rijksbouwmeester Floris Alkemade aanreikte, spreekt ons erg aan. Een Raad van Verbeelding zoekt antwoorden op de grote vragen van de komende tijd. Hij geeft inspiratie en houdt zich bezig met de strategie voor de langere termijn. Daartoe dienen wij mede namens enkele andere fracties een **MOTIE** in. Deze Raad zou zich onder meer bezig moeten houden met ons landschap, ruimte, landbouw en woningbehoefte.

Kritische kanttekeningen financiën

Bij de verantwoording van het college zijn enkele kritische kanttekeningen te zetten. Voor ons zijn dat:

- Het college heeft een taakstelling op het Preventieprogramma Sociaal Domein ingeboekt. Dat is niet gehaald. Destijds heeft onze fractie al gezegd dat het college zich niet rijk moest rekenen en dit niet zo moest doen. Immers: de kost gaat voor de baat uit. Toch is het college zo eigenwijs geweest dit in te boeken. Daarmee zit het college nu op de blaren van minus € 1,5 mln.
- De slechte uitkomst bij de herijking van de gemeentelijke financiën heeft het college voor een deel over zichzelf afgeroepen, doordat de gemeentelijke belastingen de laatste drie jaar zo sterk verhoogd zijn.
- Ook tegen waarschuwingen in heeft het college subsidies als extra inkomsten opgenomen. Die misrekening kost € 0,8 mln.
- Het hoge bedrag aan inhuur van externe deskundigen valt op.
- De grootste onzekerheid zit in de eigen huisvesting van de gemeente. GroenLinks pleit ervoor een overkoepelende visie te ontwikkelen, maar de besluitvorming niet in dit jaar in één klap te doen, maar stap voor stap. Het geheel is namelijk financieel te groot. Bovendien kan bij besluitvorming in gedeelten ingespeeld worden op actuele ontwikkelingen. Als eerste deel - gezien de zeer slechte staat van die gebouwen- zouden Novatec en enkele gemeentewerven aangepakt moeten worden. GroenLinks pleit ervoor om daar een circulaire campus voor te ontwerpen. Tijdens een Vooruitkijkspiegel werd gepleit voor zo'n campus.
- Er is sprake van fors meer uitgaven voor inhuur van personeel (€ 4,5 mln).
- Schikkingen met derden zijn niet duidelijk verantwoord in de Jaarrekening.

- Een overschrijding op afval van € 1,4 mln is niet tijdig aan de raad voorgelegd. Dat is een stevige misser in de tijdige informatievoorziening aan de raad. Daarom een **MOTIE**.
- De belastingen en woonlasten blijven voor de Westerkwartierders onverminderd te hoog.

De conclusie is even duidelijk als onvermijdelijk: dit college heeft tegen waarschuwingen in voor minstens € 2,3 mln te grote risico's genomen en zit nu met de misrekeningen. Het niet tijdig melden van een grote overschrijding is bepaald nog minder fraai. In dat licht is het natuurlijk merkwaardig dat het college in de afgelopen jaren zelf niet heeft laten onderzoeken of bij de uitvoering van het gemeentelijk beleid wordt voldaan aan de eisen van doelmatig en doeltreffend bestuur. Dat moet namelijk wel volgens de gemeentewet.

Duurzaamheid

Verduurzaming -met energiebesparing, hernieuwbare energie, kringloop economie en landbouw- is een van de omvangrijkste opdrachten in de komende periode voor ons land en Westerkwartier. Helaas heeft het college en de meerderheid van de raad gekozen voor bezuinigingen op dit gebied. Toch is verder wethouder Hielke Westra op dit terrein stevig en goed bezig. Dat geldt overigens ook voor wethouder Elly Pastoor met haar mooie Voedselakkoord. Onze suggestie is dat te laten volgen door een Landbouwakkoord, waarvoor een basis te vinden is in het Landbouwmanifest van de fractie van GroenLinks. Er is behoefte aan en noodzaak voor een doorlopend gesprek over de toekomst van de landbouw bij boeren, burgers en buitenlui. De ontwikkelingen en de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid en kunnen beter gevolgd worden, als deze in een aparte paragraaf gerapporteerd worden. Het voorstel van GroenLinks is om dit te doen. Wij vragen het college dit **toe te zeggen**. Er is overigens al een voorbeeld van: paragraaf I met "Effecten corona" is nog niet zo lang geleden toegevoegd.

Bouwen, bouwen, bouwen

Westerkwartier heeft nog maar weinig eigen bouwlocaties. Het komend jaar moet er echt beleid ontwikkeld worden met antwoorden op vraagstukken als grondbeleid, stimuleren van woningbouw en dergelijke. Inwoners melden dat hun plannen geen serieuze aandacht krijgen. Een college kan en moet meer ambities laten zien. De woonvisie moet in daden worden omgezet. En een belangrijk aandachtspunt is een goede balans tussen groen, blauw en rood. Want stel dat het noorden dat aanbod voor de bouw van 220.000 extra woningen waar moet maken, wat zou dan het deel voor Westerkwartier worden? Als dat in verhouding met het huidige inwonertal zou staan, lijken dat toch al snel tussen de 7000 en 8000 extra woningen te worden.

Hierover denken en dit verbeelden is een mooie kluit voor die Raad van Verbeelding.

Jonge ondernemers

Wij krijgen de laatste tijd steeds meer opmerkingen van jonge ondernemers - mkb'ers- die in hun volgende ontwikkelingsfase zitten en meer ruimte nodig hebben. Het gaat dan om meer dan een handvol. Om verschillende redenen willen zij in hun dorp blijven, maar daar worden geen mogelijkheden geboden. Op termijn kunnen zij niet anders dan uit hun dorp en misschien wel uit de gemeente wegtrekken. Dat kan toch voor moderne, verantwoorde en gehechte mkb'ers niet de bedoeling zijn?

Voormalige zandwinput Trimunt

Onze fractie heeft een werkbezoek gebracht aan de voormalige zandwinput Trimunt. Dit terrein wordt omgevormd tot een natuur- en stiltegebied. Het einde van het werk komt in zicht. Aan de noordkant (A7) is het gebied beschermd door een stevige groene geluidswal. Aan de zuidwestkant van het terrein (aan De Scheiding) vestigt zich een transportbedrijf. Dat maakt het zinvol om ook aan die kant een geluids- en groenbuffer te maken. Wij stellen het college voor om dit te doen: het is goed voor de omwonenden, de natuur en de recreatie. Wij vragen het college **toe te zeggen** serieus te kijken naar de mogelijkheden.

Zorg en inclusie

Het was dinsdag 17 maart 2020, acht uur 's avonds. Drie minuten applaus. Een indrukwekkend eerbetoon aan alle zorgprofessionals, die zich tijdens de coronacrisis met hart en ziel inzetten voor hun patiënten!

GroenLinks vindt dat het zorgpersoneel meer verdient dan applaus. Lokaal geldt dit bijvoorbeeld eveneens voor alle WMO-medewerkers en mantelzorgers.

Uit het antwoord op onze schriftelijke vragen over de termijnen van aanvragen in de WMO bleek dat 97% van de aanvragen op tijd werden afgehandeld. Onze complimenten willen wij hierbij nogmaals overbrengen aan alle WMO-medewerkers. Dat onze gemeente aandacht heeft voor jonge mantelzorgers en zich inzet voor het vergroten van het aanbod van respijtzorg, is belangrijk. Ideeën om mantelzorgers te ondersteunen kunnen wat ons betreft niet ambitieus genoeg zijn.

Onze gemeente kan en moet harder aan de slag om hierbij technologische hulpmiddelen in te zetten: zet hier ook het raam open.

GroenLinks wil graag dat de raad regelmatig op de hoogte gehouden wordt van de uitwerking van de woonzorgvisie.

Gezond zijn is meer dan niet ziek zijn. Wij vinden het verschrikkelijk dat grote groepen mensen minder lang leven dan het gemiddelde in Nederland. Ook in onze gemeente zijn gezondheidsverschillen zichtbaar. Dat is mede een gevolg van overerefbare armoede, zo leerde ons een Vooruitkijkspiegel. Verschillende maatschappelijke domeinen zoals zorg, onderwijs, wonen en welzijn om de gezondheid van mensen dienen samen te werken om gezondheidsverschillen tussen groepen te verkleinen. Laat de gemeente burgerinitiatieven op dit gebied bevorderen. Wij willen deze graag optimaal ondersteund zien. Dat vraagt om open staan voor

initiatieven van onze inwoners én sturing en coaching in het proces: een actieve rol voor onze lokale overheid dus!

En heeft u ooit een normaal mens gezien? Als wij een overheid willen die iedereen gelijk behandelt, dient deze het stigmatiseren van mensen met een psychische beperking tegen te gaan. Dit kan door het bespreekbaar te maken, het delen van ervaringsverhalen en het promoten van bijvoorbeeld de campagne “Hey, het is oké”, een initiatief van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS).

Wij zijn ook erg benieuwd hoe het staat met de inclusie-agenda, waar onze fractie vorig jaar om gevraagd heeft, en nu ook Wim Stevens die insprak namens het Platform toegankelijk Westerkwartier.

Burgerschapsvorming

De nieuwe wet voor burgerschapsonderwijs op basisscholen en middelbare scholen gaat per 1 augustus a.s. in. De wet bevat een gemeenschappelijke kern waaraan alle scholen moeten voldoen. Zo dienen leerlingen onderwijs te krijgen in de basiswaarden van de democratische rechtsstaat: vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. Ook moeten leerlingen kunnen oefenen met de vaardigheden die ze later nodig hebben om te kunnen deelnemen aan de samenleving, zoals naar elkaars mening luisteren en daar respectvol op reageren. Prachtig! Maar die taken hoeven niet alleen op het bordje van het onderwijs te komen. Alle volwassenen rond een kind hebben daarbij een taak, bijvoorbeeld de sportvereniging, familieleden en zeker de ouders. En wij zien hier even goed een rol voor de gemeente.

Rebelse vrouwen

Hoe vrouwvriendelijk is onze gemeente eigenlijk? Zijn er bijvoorbeeld voldoende borstvoedingsplekken in de gemeentelijke gebouwen? Is maandverband in gemeentelijke gebouwen en scholen gratis beschikbaar? Verdienen vrouwen in ons ambtelijk apparaat evenveel als mannen? Om ons heen zien wij een nieuwe generatie feministen opstaan. Dit nieuwe feminisme is jong, activistisch en enorm divers. Zij zet zich in voor een gemeente met gelijke kansen. Wij bezorgen het college graag het boek “Bedtijdverhalen voor rebelse meisjes. Honderd bijzondere Nederlandse vrouwen”: leren lezen en open staan voor inspiratie om je heen. Wij hopen dat u deze verhalen wilt doorvertellen aan de rebelse meisjes -en ook jongens natuurlijk.

Dieren en houtsingels

Wij lezen dat er veel activiteiten zijn voor het Westerkwartier Paardenkwartier. Dat is mooi. Krijgen andere dieren nog aandacht, zoals honden (hondenloosloopgebieden en speelplaatsen), katten (financiële ondersteuning bij castratie) en weidevogels (bescherming tegen roofdieren)? Over de weidevogels hebben we samen met de ChristenUnie een **MOTIE** voorbereid. Dat geldt ook voor houtsingels, die zijn

onmisbaar in een van onze landschapsoorten en voor verschillende soorten dieren.

MOTIE

Masten

De kwestie van de hoogspanningsmasten wekt grote verbazing bij onze fractie. Wij hebben deze al eerder in de raad aan de orde gesteld. De laatste keer was dat tijdens de raadsvergadering van 30 juni jl. Op onze vragen heeft het college toen met geen woord gerept over de beperking van de kring van belanghebbenden en tevens niet over het uitstel van de besluitvorming. Op 1 juli jl., de dag na de raadsvergadering van 30 juni en 8 weken na indiening van het verzoek tot handhaving, heeft de advocaat van de omwonenden een ontvangstbevestiging namens het college ontvangen. Daarin wordt de groep van belanghebbende beperkt en wordt aangegeven dat de besluitvorming niet vóór 1 november 2021 is te verwachten. Wat heeft het college in de nacht na de raadsvergadering van 30 juni jl. gedaan? Alsnog vergaderd en een lijn uitgezet? Wij kunnen niet anders dan vaststellen dat de wethouder en het college op 30 juni jl. méér geweten moet hebben of had moeten weten dan aan de raad gemeld is.

Afgezien van dit baas-gedrag van het college, zijn wij er nu wel klaar mee. Het gaat ons er om dat de gemeente opkomt voor de inwoners. Het college moet dus nu echt zijn best gaan doen om de masten verwijderd te krijgen. Nu is het effect van het uitstelgedrag van het college dat straks de werkzaamheden afgerond zijn. Alle pogingen tot het nakomen van de beloften aan de inwoners hebben dan geen zin meer. Vandaar onze **MOTIE**.

Gasopslag

GroenLinks vindt dat het Rijk onzorgvuldig handelt met de snel veranderende plannen met gasopslag Grijpskerk. Dat leidt tot onzekerheid onder de inwoners. Het vergroot tegelijkertijd het wantrouwen tegen de overheid. Wij roepen het kabinet op om de omgekeerde bewijslast (wettelijk bewijsvermoeden) voor de inwoners van gemeente Westerkwartier onverkort handhaven. De risico's bij het ombouwen van Grijpskerk van hoog- naar laagcalorisch gas dienen zorgvuldig en transparant onderzocht te worden. Inwoners moeten goed geïnformeerd en betrokken worden. GroenLinks heeft de indruk dat wethouder Hielke Westra met het college zich in deze kwestie goed doet gelden bij de provincie, het Rijk, de NAM en andere instanties.

MOTIE

Tegenspraak

GroenLinks volgt met belangstelling de discussie over macht en tegenmacht en dan vooral over de bestuurscultuur binnen gemeenten. De hoogleraren Elzinga -u weet wel: die van de dualisering van het gemeentebestuur- en Boogaard willen het hoofdschap van de raad nieuw leven inblazen door afscheid te nemen van het verwarrende begrip "kaderstelling". Een begrip dat zij overigens zelf naar voren hebben gebracht, maar waarvan zij nu vaststellen dat het een verkeerde invloed heeft op de verhoudingen tussen raad en college. In tal van gemeenten is het college

te veel “de baas” geworden en loopt de raad te veel achter de feiten aan. Wij hoorden onlangs van een deskundige die de gemeentepolitiek hier goed, dat in Westerkwartier dit college zich ook vaak gedraagt als baas.

Dat moet anders, vinden de hoogleraren. Het komt nu te vaak voor dat de raad wordt voorgehouden zich niet met de uitvoering van gemeentelijke taken bezig te houden, maar juist in die uitvoering spreekt de raad namens de inwoners van de gemeente. In de afgelopen jaren hebben wij daar de nodige voorbeelden van gezien. Wij denken dan aan kwesties rond bomkap, huizenbouw, dempen en uitgraven van sloten, vangrails bij kanalen, het luiden van klokken en het plaatsen en verwijderen van hoogspanningsmasten. Daarmee is niet gezegd dat de raad zich overal mee moet gaan bemoeien, maar wel dat de raad zich met alles moet kúnnen bemoeien.

Samengevat

Samengevat ziet GroenLinks dat er hard gewerkt wordt om de gevolgen van de coronacrisis te boven te komen. Wij stellen voor het herstelplan daarvoor te verbreden tot een herstel- en toekomstplan, bijvoorbeeld onder de titel “Het raam open, voorbij gister” of “Opnieuw Westerkwartier”.

Westerkwartier moet voor haar inwoners en anderen een geweldige bouwopdracht vervullen. Die kan op gespannen voet staan met haar rust en ruimte. Ons voorstel: laat een “Raad van Verbeelding” daar met zijn verbeeldingskracht aan werken. Zorgen maken wij ons over de veranderende plannen voor de gasopslag Grijpskerk. De sluiting gaat zeker voorlopig niet door.

Vanuit onze taak als tegenspraak zijn wij verdrietig over de misplaatste eigenwijzigheid bij het inboeken van “winst” bij preventie in het sociaal domein en subsidies.

Heel erg jammer is het te laat melden van de overschrijding bij afval.

Ontstemd zijn wij over het niet volledig informeren over de hoogspanningsmasten. Het gebrek aan daadkracht in het optreden tegen de extra masten laat de inwoners in de steek.

Open

“Het raam ging open staan.” Het zijn kenmerken die wij het gemeentelijk beleid, de raad en de politiek toewensen: mensen en dingen niet onpersoonlijk, tot een nummer te maken, maar in dit alles een betekenis te zien en een zin te geven. En vooral ook het raam open te zetten, ons open te stellen voor de wereld en nieuwe ontwikkelingen.

Annemiek KleinJan-Uneken, Aartjan Feitsma, Han Warmelink, Henk Bakker en Klaas-Wybo van der Hoek, Emil Klok, Albert Houwer en Henk Poker.